

פנסי רוח

הדלקת נרות חנוכה תשפ"ד

אָהוּבָתִי אֶל פֶּחַד תָּמִיד הִכִּי חֲשׂוֹךְ
לְפָנַי עֲלוֹת הַשָּׁחַר
(נגד הרוח, שלום חנוך)

הדלקת נרות החנוכה השנה מציתה בנו את זיכרון המלחמות כולן - מימי המכבים ועד ימינו אלה, משקפת את התקופה, בה אור וחושך משמשים בערבוביה, ומעוררת את התקווה ששלהבות הנרות יניסו את החושך והרוע שנחשף בפנינו.

להדלקת הנרות שלנו המוצעת לפניכם, בחרנו ברוח הימים בשורה מהשיר נגד הרוח, של שלום חנוך, שתוביל אותנו: אהובתי אל פחד, הכי חשוך תמיד לפני עלות השחר. בכל יום נשים דגש על מילה אחת מהמשפט, אליה נצרף שאלה למחשבה ולשיחה, שיר ודברי הגות קצרים.

אנו תקווה שהמילים יהוו עבורנו "פנסי רוח" שיצטרפו לנרות שאנו מדליקים, ויאירו לנו את ימי החג, את הניסים והנפלאות, המלחמות והתשועות בימים ההם, בזמן הזה.

נירה נחליאל

מדרשת חנתון

אהובתי אל פחד תמיד הכי חשוב לפני עלות השחר

הו ארץ אהבתי

יעקב רוטבליט, שמוליק קראוס

הו ארץ אהבתי, עשן ודלקה
ליום חדש בהיר עוד מחכה
יד מושטת, לב פתוח
שאי קולך, קראי לרוח
שתנוח על כלם
אור אז יעלה מאפל
כמו יונים מעל האפק
שיר לחפש, לאדם.

נדליק נר ראשון של חנוכה לכבוד
האהבה - אהבת הארץ, אהבת
ישראל והאהבה שמתגלה בינינו

נקודה לשיחה

באילו דרכים אתם מביעים
את אהבתכם?

סע

מלבד יסוד הנתינה, אופיה הפעיל של האהבה ניכר בעובדה שתמיד היא כוללת בתוכה יסודות בסיסיים מסוימים המשותפים לכל צורות האהבה, והם: דאגה, אחריות, מתן כבוד וידיעה... אהבה היא דאגה פעילה לחייו ולצמיחתו של מי שאנו אוהבים... טיפול ודאגה מורים על היבט אחד של האהבה, על אחריות... להיות משמע להיות מסוגל ומוכן.

אריך פרום, אמנות האהבה, עמ' 39; 32-30, תרגום דפנה לוי, מחברות לספרות 1998

אהובתי אל-פחד תמיד הכי חשוך לפני עלות השחר

שנינו יודעים | חזי לסקלי

שנינו יודעים להקשיב
לקולו של הרעם,
ובתבונה אנו נוהגים
בהרשותנו לו להכנס אל תוך
הבתים והמכתבים שלנו.
שנינו מיטיבים לתאר את
צורתה של תבת התהודה
שבתוכה אנו יושבים
ומקשיבים למלים שיצרנו
מתוך פחד שאין לו תקנה.

מתוך 66 משוררים - מבחר חמישים שנות שירה עברית
חדשה, עורך זיסי סתוי, הוצאת 2003

נדליק נר שני של חנוכה לכבוד
האומץ - האומץ להכיר בפחד
ולהתמודד איתו, האומץ להחליץ
לעזרה, האומץ להלחם ברע
ולהגן על הטוב.

נקודה לשיחה

ידועה האימרה של ר' נחמן
מברסלב: כל העולם כולו גֶּשֶׁר
צר מאד והעקר לא לפחד כָּלֵל.
איך אפשר "לא לפחד כלל"?

האומץ להתחיל | הרב דוד הרטמן

הכוח להמשיך ולהתמיד נובע מהאומץ להתחיל בתהליך על-ידי הדלקת
הלהבה הראשונה. היכולות וההישגים האנושיים הם תוצאה של פעולה,
ולא של אידיאות נשגבות וכוונות טובות. מנורת החנוכה דלקה שמונה
ימים בגלל אלה שהיו מוכנים להדליקה ליום אחד בלבד.

אָהוּבָתִי אֶל פֶּחַד תַּמִּיד הָכִי חֲשׂוֹךְ לְפָנַי עֲלוֹת הַשַּׁחַר

ככה זה אצלנו | דליה יאירי

שָׁנָה וְעוֹד שָׁנָה. וּנְחָלִים
וְשִׁמְשׁ נִעְלָמָת אֶל אוֹתוֹ הַיָּם,
שְׁלֵעוֹלָם אֵינוֹ מֵלֵא.
שָׁנָה וְעוֹד שָׁנָה, וְחִלּוּפֵי
עוֹנוֹת, הַזְּמַן אֵינְנוּ נָח.
שֶׁעַר הוֹפֵךְ שִׁיבָה, תִּינּוֹק
חֻדָּשׁ בּוֹכָה.
וּבְיָמִים שֶׁל חֵג, לְאוֹר גְּרוֹת,
הַכֵּל שְׁקוּף. אֶפְשָׁר לְרֹאוֹת
גַּם חִלּוּמוֹת.
הִנֵּה, מִבְּעַד לְחִלּוֹן - הַקֶּשֶׁת.

נדליק נר שלישי של חנוכה
לכבוד השגרה - השמירה
על המסורת והעברתה
מדור לדור, והמשך קיום חיי
יום-יום למרות הקושי.

נקודה לשיחה

איך השיגרה עבורך?
מבורכת או משעממת?
עד כמה אתם מצליחים
לקיים שיגרה בימים אלה?

דור מחדש ויוצר, איננו זורק אל גל האשפה את ירושת הדורות. הוא בוחן
ובודק, מרחיק ומקרב. ויש שהוא נאחז במסורת קיימת ומוסיף עליה ויש
שהוא יורד לגלי גרוטאות, חושף נשכחות, ממרק אותן מחלודתן, מחזיר
לתחייה מסורת קדומה שיש בה כדי להזין את נפש הדור המחדש.

ברל כצנלסון, מקורות לא אכזב

אהובתי אל-פחד תמיד **הכי** חשוך לפני עלות השחר

דרכו עוז | חיים נחמן ביאליק

לְבָשׁוּ עֵז! דַּרְכוּ עֵז!
לְעֶזְרַת הָעָם! לְעֶזְרַת הָעָם!
הוּי, בְּנֵי הַמַּכְבִּים!
כָּל שְׂרִיד הָאוֹר נִלְקַט, נֶאֱגָרָה
לְעַבְדָּהּ הַגְּדוֹלָה!

הַקִּימוּ דוֹר! הַקִּימוּ דוֹר!
חֲשָׁפוּ, חֲשָׁפוּ אוֹר!
לְבָשׁוּ עֵז! דַּרְכוּ עֵז!
לְעֶזְרַת הָעָם! לְעֶזְרַת הָעָם!
הוּי, בְּנֵי הַמַּכְבִּים!

(ע"פ למתנדבים בעם)

נדליק נר רביעי של חנוכה
לכבוד הגבורה - נשים וגברים
שפעלו הכי טוב שיכלו, אלה
שגילו את כוחותיהם ואת
מסירותם להצלת אחרים.

נקודה לשיחה

בתקופה זו מתגלים מעשי גבורה
מסוגים שונים, בחזית ובעורף.
האם ניתן לדרג את רמת הגבורה?
האם יש צורך בדירוג כזה?

חברה ללא גיבורים מאבדת את תחושת הגְּדוֹלָה. גיבורים מעניקים את תחושת הגדולה הזאת, וכך הם יכולים לשמש לנו מצפן. הדוגמה האישית שלהם מראה לנו מה היינו יכולים להיות. משימתם היא לתת השראה לקבוצה ולקולקטיב. ... הם אלה שמראים לנו כיצד להרחיב ולמתוח את גבולות הקבוצה שלנו, גם כאשר הם חייבים לאתגר אותה.

אוה אילוז, למה נחוצים לנו גיבורים

אֶהוּבָתִי אֶל פֶּחַד תְּמִיד הִכִּי חֲשׁוֹךְ לִפְנֵי עֲלוֹת הַשַּׁחַר

לְאוֹר הַנֵּר | נתן יונתן

וְכֵן הָאִישׁ יֵצֵר אֶת דְּמוּת הַנֵּר:
מִן הַחֹמֶר לְקַח לוֹ חֶלֶב רַךְ וְחֹר וְאֶל
תּוֹכוֹ אֶת פְּתִיל חֲזֵיו חֶבֶר וְאֵז הִיָּה
הַנֵּר שְׁלָם.

בְּאֵשׁ קִטְנָה הַדְּלִיק אוֹתוֹ
וְכִמוֹ אָדָם: תְּמִיד עַד תֵּם
בְּעַר בְּחוֹשֶׁךְ לְאֵטוֹ,
לוֹהֵט וּמִהֲבֵהָ
כְּמוֹ נְשִׁמַת הַרוּחַ הַנוֹשֵׁב.

...
חֵיל בְּאֵהְלוֹ אֶת הַמִּכְתָּב גּוֹמֵר.
וּבְלִיל סֶעַר מֵאַחֵר,
כְּשֶׁרְעֵמִים נוֹפְלִים בְּחֶשֶׁכָה וְלֹא
רוֹאִים שָׁמַיִם, לֹא כּוֹכֵב זוֹהָר,
אֵז מְדַלִּיקִים אֶת שְׁאֲרֵי הַנֵּר
וְיֵשׁ תִּקְוָה שֶׁהַעוֹלָם יֵשׁוּב וְיִתְבַּהֵר.
שִׁירֵי עֵפֶר וְרוּחַ

נְדִלִיק נֵר חֲמִישִׁי שֶׁל חֲנוּכָה
לְכַבּוֹד הַהֲתַגְבְּרוּת עַל הַחוֹשֶׁךְ
- הִיכּוֹלֵת לִשְׁהוֹת בְּכֹאֵב וּבֵאֵבֶל,
וְלִרְאוֹת אֶת הָאוֹר שֶׁמִּבְצַבֵּץ
מִתּוֹךְ הַשֶּׁבֶר.

נְקוּדָה לְשִׁיחָה

אִילוֹ "אֲמַצְעִים לְרֵאִיִּית לִילָה"
יֵשׁ לָכֶם? בְּמָה אֲפֹשֶׁר
לְהַבְחִין בְּחוֹשֶׁךְ, שְׂאוּלִי נִסְתֵּר
דּוּוֹקָא בְּאוֹר?

לְפִי שְׂרָאָה אָדָם הָרֵאשׁוֹן יוֹם שֶׁמִּתְמַעֵט וְהוֹלֵךְ,
אִמְרוּ: אוּי לִי, שְׂמָא בְּשִׁבִיל שְׂסֵרְחֵתִי - עוֹלָם חֲשׁוֹךְ בְּעַדִּי וְחוּזֵר
לְתוֹהוּ וּבּוֹהוּ, וְזוֹ הִיא מִיתָה שֶׁנִּקְנְסָה עָלַי מִן הַשָּׁמַיִם!
עֵמֵד וְיֵשֵׁב ח' יָמִים בְּתַעֲנִית וּבְתַפְלָה.
כִּיּוֹן שְׂרָאָה תְּקוּפַת טִבַּת וְרֵאָה יוֹם שֶׁמֵּאֲרִיךְ וְהוֹלֵךְ, אִמְרוּ: מִנְהַגוֹ שֶׁל
עוֹלָם הוּא. הֵלֶךְ וְעָשָׂה שְׂמוֹנָה יָמִים טוֹבִים. לְשָׁנָה הָאַחֶרֶת עֲשֵׂאן
לְאֵלוֹ וּלְאֵלוֹ יָמִים טוֹבִים.

תְּלַמּוּד בְּבִלִי עֲבוּדָה זָרָה, ח' ע"א

אהובתי אל-פחד תמיד הכי חשוב לפני עולות השחר

שבֵּלַת יִרְקַת-הָעַיִן | לאה גולדברג

לְעוֹלָם לֹא נִשְׁכַּח, כִּי רָגַלְנוּ דְרָכָה
בְּשִׁבְלִים,
לְעוֹלָם לֹא נִשְׁכַּח, כִּי עֵינֵינוּ טְבָלָה
בְּשִׁמְיָם,

כִּי צְמַחָה בְּמִרְחַב הַקְּמָה, בֵּין
אֲלֵפֵי שְׂבָלִים,
שְׂבֵלַת אַחַת דָּקָה יִרְקַת-הָעַיִן.

כִּי נִתְיַבְנוּ רַחֵב וְהִלְכְנוּ הַלוֹךְ
וּמְעוֹד, כִּי אֶהְבְּנוּ לְצַחֹק וְקוֹיָנו
לְגוֹעַ - אִם לִבְנוּ אֵינָנו עוֹנָה
לְשִׁמְחָה הַגְּבֵהָ עַד מְאֹד,
הוּא עוֹנָה לְכָאֵב הַגְּבֵהָ.

נדליק נר שישי של חנוכה לכבוד
הימים ההם בזמן הזה - הזיכרון
התרבותי שלנו, אותו אנחנו
שומרים ומתוכו אנו מחדשים.

נקודה לשיחה

ספרו על מסורת משפחתית
שלכם בחנוכה. האם תרצו
להמשיך להנחיל אותה?

כדי שידע מי הוא ומה ייעודו, על עם ישראל לשמור בזיכרונו מאורעות
היסטוריים מסוימים. ... חגיו של עם ישראל מועדים הם. מועדים במשמע
זה: זמני הינעדות, זמני מפגש עם זיכרונות היסטוריים ועם צפיות
היסטוריות לעתיד, בחינת התרחשויות מוחשיות ואקטואליות הקובעות
את ההבנה העצמית ואת מגמת החיים. בכל חג ... העם נועד עם עברו
ועתידו. הוא זוכר מה שהיה וצופה פני עתיד נכסף, ומותח באופן זה את
זמן ההווה שלו כתחנה בדרך הנמשכת.

אליעזר שבייד, ספר מחזור הזמנים

אהובתי אל פחד תמיד הכי חשוב לפני עלות השחר

ארים ראשי

שי גבסו, אהובה עוזרי

הולך אני כעת במשעול ההוה
כילד ההולך לו לאבוד
כפות ידי הן מושטות
מבקשות את העזרה להמשיך
אתך את המסע
ובצדדים הפרחים כאלו אבדו
את זהותם
מחפשים עוד קרן אור שתעזר
עוד לגימה קטנה של מים
ממעייני החכמה
תביא להם את התקנה

ארים ראשי, אשא עיני אל
ההרים במרחקים
וקולי ישמע כזעקה, כתפלת
האדם
ולבי יקרא מאין יבוא עזרי?

נדליק נר שביעי של חנוכה
לכבוד האמונה ביכולת
להתעלות - בכוח להתרומם
ממשברים ולהמשיך הלאה

נקודה לשיחה

מה עוזר לכם
בשעת משבר?
אילו כוחות עומדים
לרשותכם?

עמ

יש לי לב אחד שנשבר שלוש פעמים ... במילים פשוטות בשפת הלב
השבור דיברתי על הארץ הזאת ומורשתה. על הבחירה בטוב, על
השמחה, על הדבקות בחיים, על אחריות, על מעורבות חברתית.
ומתוך הלב הזה שפועמת בו אמונה, בארץ הזאת ובעם הזה, מתוך
התומוה הכאב, נבעו מעיינות של אהבה. כשהלב מלא אמונה הוא
יכול לעמוד באתגרים קשים, הוא יכול ליצור יצירות גדולות, זו יצירת.
היא נטועה בלבבות. הפכתי את יגוני לניגון חדש.

מרים פרץ, נאום קבלת פרס ישראל

הַשַּׁחַר אֶהוּבָתִי אֶל פֶּחַד תְּמִיד הִכִּי חֲשׁוֹךְ לִפְנֵי עֲלוֹת הַשַּׁחַר

כְּתָמֵי אֹר | דליה רביקוביץ

וּבְחֹמֶר הַזֶּה הָאֶפֶל נִטְבָּעוּ
כְּתָמִים שֶׁל אֹר
וְלֹא נִשְׁמַע בָּהֶם קוֹל וְרַחֵשׁ בָּם
לֹא יַעֲבֹר
וְהֵם כְּמוֹ שֶׁמֶן הַמֹּר נִגְרָרִים
וְזוֹלְפִים מִן הַפֶּךְ.

...

וְהֵם חֲבוּקִים וְשְׁלוּיִם וְאֵין בָּהֶם
קוֹל וּמִשָּׁב
וְהָאֹר מְנוּטָף וְנוֹשֵׁק אֶת הַחֹמֶר
הַזֶּה בְּשִׁפְתָיו
וְהָאֶפֶל הוֹפֵךְ אֶת גּוֹפוֹ כְּבֹאֵר
לְכְתָמֵי הַזֶּהב

נדליק נר שמיני של חנוכה
לכבוד **תקוות השחר** - התקווה
שיבקע האור ונזכה לראותו,
האמונה שיגבר הטוב על הרע,
האור על החושך.

נקודה לשיחה

מה נותן לכם תקווה
בימים חשוכים?
איך מצטייר בעיניכם
"היום שאחרי"?

ע

ר' חייא בר אבא ורבי שמעון בן חלפתא היו מהלכין בבקעת ארבל
וראו אילת השחר.

אמר לו ר' חייא: כך היא גאולתן של ישראל, בתחילה קמעא
קמעא, כל מה שהיא הולכת, היא רבה והולכת. כמו שכתוב:
"כי אֲשַׁב בַּחֲשֶׁךְ ה' אֹר לִי".

מתורגם מהתלמוד הירושלמי, ברכות, דף ד ע"ב

חקר ופיתוח
אגדה | הלכה | מנהיגות

